

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna petlit-vrstica, (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

8. štev.

V Ljubljani, v sredo, dne 29. januarja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3/I.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravišтво „Rdečega Prapora“.

Nikoli!

Pred enim letom je Beckova vlada izrekla svoje «avtoritativno» mnenje glede volilne pravice za deželne zборе.

Tržaski deželni zbor, v katerem vladajo demagogi prvega reda, je zahteval od vlade, naj mu predloži načrt volilne reforme po enakih načelih, kakor so veljala za novi državnozborni volilni zakon. Nikomur ne pride na misel, da bi bili tržaski nacionalisti od srca želeli splošno in enako volilno pravico, ki se je pokazala pri državnozbornih volitvah za nje tako osodepolno, da si niso mogli ohraniti niti enega mandata. Bili so prepričani, da vlada ne izpolni njih zahteve, in zato so hoteli pred ljudstvom po ceni briljirati kakor demokratje.

Pa to je praktično postranska stvar. Dejstvo je, da je tržaski deželni zbor zahteval splošno in enako volilno pravico. Tedaj je vlada odgovorila sledeče:

Uvažuje različnost, obstoječo v bivstvu in v nalogi zborov, ki prihajajo v tem oziru v poštev, to je državnega zbora na eni in mestnega sveta (tržaski mestni svet je identičen s tržaskim deželnim zborom. Op. u.) na drugi

strani, ne more vlada pritrditi splošni in enaki volilni pravici za tržaski mestni svet.

Četudi si je splošna volilna pravica odprla pot v volilni zistem za državni zbor, kakor organizem s čvrsto zakonodajnimi funkcijami, mora biti vendar za vselej izključena aplikacija v vseh tistih slučajih, ko gre za institucijo reprezentativnih zborov, ki jim je v prvi vrsti, ali vsaj razun eventualne zakonodajne delavnosti, naloga, redno reševati administrativne opravke. Tega načela se vlada mora držati zlasti glede eventualne reforme volilne pravice za mestni svet tržaski, ker ta mestni svet — četudi ima obenem značaj deželnega zbora — vsikdar razvija svoje zakonodajno delovanje v deželnih stvareh in posluje predvsem kakor direktni administrativni organ občine.

Gospodarska važnost takega administrativnega zbora v kaki občini, sloneča na načelih občinske konstitucije avstrijske, zahteva neizogibno, da se sestava tega organizma vedno vrši z dolžnim ozirom na varovanje interesa onih slojev prebivalstva, ki nosijo vse breme direktnih davkov.

Vlada priznava na drugi strani, in sicer brez pridržka, da je volilni red potreben reforme in je zato pripravljena, baviti se z izdelovanjem novega zakona, ki pojde za razširjenjem volilne pravice na razsežni podlagi, jemaje v pravično uvaževanje oni del prebivalstva, ki je sedaj še izključen od sodelovanja pri sestavi mestnega zastopa.

Tako je govorila Beckova vlada in njen ton nam je dobro znan. Z enakimi argumenti je odklonila splošno in enako volilno pravico za kranjski deželni zbor. Podobno je odgovarjal Bienenrth lani v državnem zboru, ko so socialno-demokratski poslanci urgirali splošno in enako volilno pravico za deželne zборе sploh.

Nikoli!

To je beseda, ki se zdi baronu Becku zelo odločna. Ali delavstvo je izgubilo respekt pred njo,

odkar se je prepričalo, da ministrski predsednik lahko danes pravi «Nikdar ne!», dva meseca pozneje pa že »Urno, gospoda!«

Gospod Beck pravi, da se mora volilna pravica ozirati na direktne davkoplačevalce. Resnično, tega ne tajimo. A delavstvo še nikdar ni zahtevalo volilne pravice samo zase, izključivši direktne davkoplačevalce. Vlada naj se le ozira na nje; toda enako naj se ozira tudi na indirektno davkoplačevalce, ki so za gospoda Becka in za gospoda Korytowskega še bolj važni nego prvi. Kajti svota indirektnih davkov je nekoliko večja, nego znesek direktnih. Prav po tistem bi pa se povedali, da se imenujejo v Avstriji različni davki «direktni», pa so v resnici indirektni. Plačuje jih ono brezpravno ljudstvo, ki se je zdramilo in dobro vidi roko, ki mu sega v žep.

S pomenom direktnih davkov se ljudstvo sploh ne da več zapeljovati na stranske poti. Brez požrtvovalnega dela razdedovanih delavcev po tovarnah, delavnicah, rudnikih, po polju, po gozdih, na železnici i. t. d.; brez izkoriščanja delavne moči bi se indirektni davki kapitalistov kmalu zelo skrčili. Če ne več, so delavci vsaj soplačevalci direktnih davkov in vseh z njim v zvezi stojećih doklad in naklad.

Zato imajo pa tudi pravico zahtevati, da postanejo sovolilci. Ne podvolilci, volilci četrtega razreda, temveč enakopravni volilci.

Vlada je našela že vse argumente, s katerimi misli, da se da braniti privilegije posestnih slojev. A v njenem arzenalu je samo topo orožje. Drugih argumentov gospod Beck nima, kar jih ima, so pa ničevi.

Njegov kategorični «Nikoli!» torej ne imponira zavednemu, organiziranemu delavstvu. Če se kliče od zgoraj «Nikoli!», odgovarjajo delavci od spodaj «Kmalu! Kmalu!» In če njih klicev ne slišijo danes, ga bodo naskoraj slišali, močnejšega in odločnejšega nego so mislili. Politična brezpravnost delavstva se mora končati tudi v deželnih zborih.

PODLISTEK.

Nevarni socializem.

VII.

Česar priroda sama ni dala osebi, tega ji gotovo socializem ne more vzeti. Ampak marsikaj, kar ji je kapitalistični družabni red vzel, ji socializem lahko povrne. Seveda je treba, da smo glede pomena individualizma na jasnem. One megalomanije «absolutnih» individualistov, ki jih uči prezirati maso, ljudstvo, altruizem, se je vsekakor treba otresti in priznati, da je individuum bitje, ki ne pomeni ne začetka, ne konca, temveč samo majhno potezo v neskončno dolgi črti; porojeno in porajajoče; bitje, ki je tudi v svojem času vezano z vidnimi in nevidnimi vezmi na vse strani.

Človeška volja ni svobodna. To je danes za vse pametne ljudi nepreporno, ker je prav tako temeljito dokazano, kakor je dokazano, da so vse trditve o svobodni volji izraz tajnega hrepenenja, ali pa prekanjena zofistika. Čim pa priznamo, da individualna volja ni svobodna, se zgrudi do neba segajoči steber, na katerem misli ošabna individualnost, ta stoji in hipoma se zavemo, da smo atomi, ki se gibljemo po brezpogojnih zakonih, millionkrat starejših od nas, po zakonih, ki nas prav nič ne vprašajo, ali nam je všeč, da smo taki in taki, da se gibljemo tako in tako, da mis-

limo tako in tako, da živimo tako in tako ter da umiramo tako in tako.

Prav za vse so enaki prirodni zakoni. Prav vsi smo priklenjeni ž njimi. Ali naj priznavamo, da je velikost, če jetnik kriči, da je cesar?

Toda degradirati ne mislim človeka in tudi rogati se mu nočem. Če je res, da je on in njegovo življenje rezultanta mnogih pogojev, je tudi resnično, da na neko množino teh pogojev lahko vpliva. To sicer ne rekonstruira njegove absolutne svobode, omogoči mu pa vendar neko relativno svobodo, ki je lahko večja ali pa manjša. In na to velikost se lahko zavedno vpliva. Naše vezi postanejo lahko prožnejše, kakor so; doba in prostor našega svobodnega gibanja se lahko poveča.

Vprašanje je pa to: Ali more biti več relativne svobode v kapitalistični ali v socialistični družbi?

Govorimo povsem vulgarno, pa se ozrimo najprej po kapitalističnem svetu. Kako je tukaj, vemo precej natančno. Kdor ima glavnico, živi od obresti, to se pravi, od denarja, ki ga drugi ustvarjajo v njegovi direktni ali pa indirektni službi. Navidezno je to prav velika svoboda. Denar mi daje možnost, gibati se po moji volji. — Če mi je všeč potovanje po orientu, se peljem v Malo Azijo, v Indijo na Kitajsko, na Japonsko. Če ljubim gore, si lahko izberem Alpe, Šumavo, Pireneje, Tatro. Ako mi tekne šampanjec, ga naročim in pijem.

Ali mi ugajajo južna dekleta, si jih poiščem v Italiji ali v Egiptu. Če je Nietzsche moj ljubimec, si kupim Zarastro in Porod tragedije v zlatorezu. Čim več denarja, tem več svobode...

Toda, preden pogledamo drugo stran te zlate medalje, se ozrimo malo tja, kjer žive tudi individualnosti in navadno od prirode močnejše individualnosti. Moj sosed Tone je tako bitje. Umetniška natura je. Velike oči ima, sanjave in bogve kaj vse vidi, česar jaz ne opazim nikdar. Deset barv razlikuje, kjer ne vidim jaz nič drugega, kakor svetlobo ali pa temo. Tone razume vsako skrivnost črte. Neznanske daljave se odpirajo njegovemu pogledu. Povedati sicer ne zna nikdar prav, kar vidi. Jezik mu je težak, beseda nerodna. Toda če ima čopič in barve, govori ž njimi tako, kakor sam Cicero ne bi mogel govoriti z besedo. Umetniška je njegova individualnost. Vsak kos platna se izpremeni pod njegovimi rokami v del čudežnega sveta, jasnega in vendar polnega bajnih skrivnosti.

To se pravi: Izpremenilo bi se platno, če bi ga imel, in če bi imel barve in če bi imel časa. Toda Tone je revež. Banalna reč. Ampak banalnost ima veliko moč. Zaničuj jo, ona se ne zmeni za to. Ona je; moje ignoriranje je ne uniči. Tone že verjame, da je tako. Seveda nekdanj ni hotel verjeti. Še mislil ni na banalnost. Čutil je v sebi silo genija. Gledal in pil je krasoto, kamor je

Zoper prepoved argentinskega mesa.

Pred kratkim smo naznanili, da je vlada prepovedala izkrcati, odnosno prodajati argentinsko ohlajeno meso, ki je prišlo na ladjah Avstro-Američane v Trst. Pokazali smo, kakšno škodo trpi vse siromašnejše ljudstvo vsled te prepovedi, ki mu jemlje pravico do zdravega, dobrega in cenega mesa. Socialno-demokratski občinski zastopniki v Gradcu so sprožili to stvar na seji občinskega sveta v soboto, dne 24. t. m. Občinski zastopnik sodrug Freitag je vložil v tej zadevi nujen predlog in ga je utemeljil na sledeč način:

Pretečenega tedna so časopisi objavili skoraj neverjetno vest, da je prišlo v Trst 17.000 kg argentinskega mesa z ladjo, a da je bil uvoz tega mesa prepovedan. Če si je pred nekaterimi leti Koerberjeva vlada lahko dovolila to, se ni bilo čuditi, kajti vlada je imela takrat razkosan, brezmočen, za delo nesposoben parlament pred seboj. Danes so pa razmere drugačne. Parlament splošne volilne pravice je z večino glasov pritrdil predlogu sodruga Schrammla, da ima vlada pospeševati uvoz mesa. Tudi ni zakona, ki bi vladi dajal pravico, prepovedati uvoz prekomorskega mesa. Čenče o nevarnosti živinske kuge tudi ne morejo priti v poštev, saj gre za meso zaklanih živali, ki je v zmislu zdravniških spričeval dobro in užitno. Prepoved torej ni nič drugega, kakor nasilno sredstvo, katerega se samo ogrski kupčevalci z živino lahko vesele. Osebnost ministra, ki je odgovoren za to prepoved — pobožna ekselencija z zeleno zastavo — prihaja v nasprotje ne le s svojim stališčem kot parlamentarni minister, ampak tudi svojo krščansko dolžnostjo; ekselencija se ne drži svoje prisege, da bo postavno ravnal in ne izpolnjuje Kristusove zapovedi, ki se glasi: Nasitite gladne!

Na prvi seji tega leta smo izvolili aprovi-zacijski odsek v izpoznanju, da je tak odbor potreben. Prva programna točka tega odbora je rešitev mesnega vprašanja. To razumem tako, da se vpraša: Kako je mogoče, najsiromašnejšemu delu ljudstva poskrbeti mesa? Toda kako naj se reši to vprašanje, če se prepove uvoz cenega mesa? V sedanjih razmerah si sploh ne morem misliti druge rešitve, kakor z uvozom prekomorskega mesa. Če bi se bilo dovolilo prodajo v Trstu, bi bil veljal kilogram mesa 70 do 75 vinarjev; s transportnimi stroški bi bil prisel kilogram v Gradcu na 80 vinarjev. To je tako velika razlika napram sedanjim cenam mesa, da bi tudi tisti sloji, ki pridejo k večjemu ob nedeljah do koščka mesa, lahko med tednom ga dobili. Da je pa to velik del prebivalstva, nam pove poročilo klavnice, iz katerega je razvidno, da je Gradec leta 1876., ko je stelo mesto še za 40.000 manj prebivalcev, potreboval za 1600 volov več, kakor leta 1896. Iz tega je jasno razvidno, da poraba mesa nazaduje. Ena najvažnejših nalog občine je, omogočiti prebivalstvu konzum mesa; pri tem se pa nikakor ne more resignirati na uvoz prekomorskega mesa. Iz tega razloga si dovoljujem predlagati:

prisel in sanjal je čudovite slike, ki jih bo vstvarjal. Morda sanja še vedno, ampak čudovitih slik ne ustvarja. Akte prepisuje pri advokatu, na sodnjo hodi, v trafiki kupuje koleke za šefa in včasih vzame sveženj spisov domov, da ponoči truden še kaj zasluži. Kajti živeti se more in življenje je drago, zaslužek pa majhen.

Ne vem, kaj pravi njegova individualnost, ampak mislim si.

Ivan je drugačen fant. He — krepka individualnost! Stradal je tudi, kakor da bi se bil v tej stroki hotel izvežbati za umetnika. Hudo je bilo, a ni se udal. Saj poznate te značaje moralčnih povesti? — Skratka, ni mu treba pisariti pri advokatu. On slika res. Portrete dela pa cerkvene podobne. Kdor pri njem kaj naroči, je zadovoljen. Zakaj vse izdelava tako, kakor se je naročilo. Dobil je sčasoma sila fin duh. Kar z obraza bere ljudem, kaj bi radi. Včasih je bil drugačen. Jedel je zjutraj kuh kruh, opoldne je pa šel v kavarno na »črno«, da si je lahko kupil barv. Pa je slikal »za razstave«. Tako kakor je sam hotel. Kakor mu je »dusa velevala«. Pa polagoma se je prepričal, da to ni nič. Dolgo je mislil, da so njegove slike lepe; ljudje, o katerih je sodil, da kaj razumejo in da imajo dober okus, so mu pritrjevali. Le oni, ki so imeli denarja, niso kupovali slik, ki so bile njemu všeč, ampak take, ki so ugajale njim. — Svojih slik ni mogel pojesti, hišni gospodar jih ni

»Občinski svet deželnega glavnega mesta Gradca prosi poslance mesta, naj zahtevajo od vlade pojasnila in zakonite utemeljitve prepovedi argentinskega mesa.

Obenem prosi občinski svet gospoda poslanca mesta Gradca, naj v državnem zboru in njega ekselencijo gospoda drja. Derschatto, naj v ministrskem svetu z vso svojo močjo uplivajo, da vlada ne bo več ovirala uvoza prekomorskega mesa, brez katerega oskrba najsiromašnejšega dela mestnega prebivalstva z mesom ob sedanjih carinskih razmerah ni mogoča.

Nujnost in predlog sta bila sprejeta.

Volilna pravica na Štajerskem.

V Mariboru, 24. januarja.

Socialno-demokratska poslanca v štajerskem deželnem zboru sta v zadnjem zasedanju podala predlog, naj se uvede splošno in enako volilno pravico na mesto sedanjega kurialnega sistema. Na Štajerskem imamo pač četrto kurijo, s katero pa seveda delavstvo nikakor ne more biti zadovoljno. Dočim ima 200 veleposestnikov v štajerskem deželnem zboru dvanaest poslancev, jih voli 300.000 volilcev v četrtem razredu samo osem. Da je to zasmehovanje pravičnosti, je pač jasno brez posebnega dokaza, in štajersko delavstvo, ki je že nešteto krat pakazalo, da se ne ustraši nobenih bojov, se je prav temeljito naveličalo tega razmerja.

Bilo bi zelo pametno, če bi deželnozborska večina iz lastnega prepričanja storila to, kar je leta 1906 storila večina državnega zbora, ki je bila tudi izvoljena na podlagi kurialnih privilegij. Kakor je tam potreba splošne in enake volilne pravice delovala prepričevalno, bi lahko tudi v graški zbornici. Toda doslej še ni jasno, če pojde delo tukaj vsaj tako jasno, kakor je slo v dunajskom parlamentu.

V zadnjem času so začeli nemški nacionalci na Spodnjem Štajerskem gonjo zoper splošno in enako volilno pravico in zoper volilno reformo sploh. Najprej se je porodila ta »ideja« v Slovenjem Gradcu, potem je preskočila v Radgono in končno se je pojavila tudi v Celju, kjer sploh ne sme izostati nobena neumnost. Nekoliko filistejcev in advokatov misli, da bo lahko s svojo puhlo-glavo osebnostjo teroriziralo vse prebivalstvo štajerske dežele.

Najprej so se nacionalni gospodje sklicevali na nevarnost, ki žuga nemštvu na Spodnjem Štajerskem, če bi zmagala enaka volilna pravica. To nemštvo je seveda precej čudno. Po spodnještajerskih mestih in trgih kar mrgoli »Nemcev«, ki imajo slovenska in hrvaška imena — kar seveda še ne pomeni bogve kaj —, ki jim pa dela nemščina tudi največje težave. Za človeka, ki pozna nemški jezik, je kar mučno, poslušati to pačenje, ki ni podobno nobenemu jeziku.

Tudi so gospodje pozabili, kako se klofutajo, če pravijo, da je obstanek nemštva v nevarnosti

maral za stanarino, branjevec mu nič ni dal zanje. Polagoma se je »asimilirat« in danes — bogami — je izvrsten psiholog. Zadnjič je naslikal petdesetletno obogatelo kramarico tako krasno, da se sama ne bi bila poznala. Ampak bila je srečna. In Ivan je dobil prav čeden honorar. Sedaj slika svetega Sebastiana natančno tako, kakor se je pogodil z gospodom župnikom iz Zahr. bja. Občina je siromašna, a za par tednov bo že zaslužek.

O svoji individualnosti ne govori Ivan nikdar. Morda pojde enkrat v Pariz. Včasih se misli, da bi bilo lepo. No — morda!...

Seveda, bojuje se individualnost lahko tudi v kapitalistični družbi. To je končno tudi nekaj. Sicer bojevitost morda ni edini kriterij individualnosti. Pa je tudi z bojem semtertja čudno.

Pravijo, da žive povsod ljudje, ki so nastopali z lastnimi idejami. Bliscate so se jim oči in topel je bil njih glas. Bili so revolucionarji in proroki — eni znanstvenim, drugi umetniški, tretji politični. Pa se jim je polagoma dokazalo, da se z glavo ne prebije zidu, za mehko se pa najde primeren prostorček. Renegatje so? Podle duše? ... Marsikdo izmed njih je sam tako govoril, preden je renegiral svojo individualnost in se vpregel v ta ali oni voz kapitalizma.

Lepih pravljic je pač dovolj. Saj poznamo vse tiste blesteče fraze o talentu in o njegovih nujnih zmagah. »Vsak talent najde svojo pot.« — Kaj-

zaradi enake volilne pravice. Logično to nemštvo torej sploh ne obstoji; kajti če mora pasti s sedanjem volilno pravico, tedaj ga ne drži ljudstvo, temveč samo volilni privilegij.

Ne vemo, ali so že izpoznali, da se s tako argumentacijo blamirajo, ali kaj se je zgodilo. Resnica je, da imajo sedaj že drugo logiko. Ta izhaja iz Celja, kjer so največji modrijani doma. Tam so sklenili, »z vso odločnostjo« se izreči zoper vsako premembo veljavnega volilnega reda in pozvati svojega zastopnika, deželnega odbornika Stallnerja, naj »v tem zmislu« — bolje bi bilo rečeno: tako nezmislno — »deluje« v deželnem odboru in v deželnem zboru.

Utemeljuje pa »nemški ljudski svet« to norost zelo enostavno. Pravi namreč, da se mora vendar že nehati, delati koncesije socialno-demokratski stranki, ki je vsled tega vedno pijana zmage in ji je zato lahko, neprenehoma pridobivati nove čete za svojo armado.

Lepo je, da nemško-nacionalna gospoda vsaj ni popolnoma slepa. To vendar vidi, da socialno-demokratska stranka zmaguje in narašča. Ampak to je tudi vse, kar celjski junaki vidijo in razumejo. Socialna demokracija pri nas ne zmaguje zato, ker bi ji nemški nacionalci delali koncesije, ampak oni ji delajo koncesije, ker ona zmaguje.

Pa tudi v tem argumentu je blamaža. Nehoté priznava hrabra gospoda, da se boji socialne demokracije. To bi bil pa najboljši razlog, da se ne bi upirala splošni in enaki volilni pravici. Nemško-nacionalni modrijani si lahko seštejejo na prstih, odkod je njih strah. Socialna demokracija na Štajerskem se zna bojevati. To je že dostikrat pokazala in pokaže še, če bo treba.

Volilna pravica za štajerski deželni zbor ni odvisna samo od kakšnega omizja v Celju ali v Radgoni. Toda če bi večina deželnega zbora res hotela slušati reakcionarne glasove tega »nemškega ljudskega sveta«, bi izvala tak boj, kakršnega še ne pozna. Štajersko delavstvo zahteva enako volilno pravico za deželni zbor, pa bo podprlo svojo zahtevo s tako močjo, da bo zmagalo.

Politični odsevi.

Gospodarski odsek državnega zbora je imel v sredo dopoldne sejo pod predsedstvom poslanca drja. Ellenbogna. Na dnevnem redu je bil načrt zakona o »službenem ugovoru trgovskih pomočnikov in drugih delojemalcev v podobnih službah«. Poročal je poslanec Duriemba. Dejal je, da se je vsled izpremenjenih razmer stan trgovskih pomočnikov glede na inteligenco povzdignil, toda njegov materialni položaj se ni izboljšal. Nemčija nas je zakonodajno prehitela. Leta 1903 in pozneje je vlada predlagala načrta glede urebe službenega ugovora. Predlog poslanca drja. Ellenbogna sega dalje. Vladni načrt obsega samo privatno-pravne določbe, Ellenbognov pa tudi javnopravne. Govornik je vprašal sekcjskega svetnika drja. Müllerja, če bi bilo mogoče, potem naredbi razlegniti delokrog obrtnega nadzornstva tudi na trgovska podjetja. Toda če se

pada, neko pot že najde, le da drži največ teh cest v naši dražestni družbi navzdol, v filistrstvo, v sinekure, v propad in v pogin. Ostudno lažnjiva je fraza o talentu, ki se mora uveljaviti, »če je talent«. Da, če je kupčjski talent, je že precej verjetno. Kdor zna goljufati, ne da bi se naravnost spri s kazenskim zakonom, je velikan. Oderski talent je v tej družbi najplodnejši. Ampak so na svetu individualnosti, ki prav na tem polju ne znajo konkurirati, pa so vendar individualnosti. Zanje je kapitalistični svet pekel. Kdor si je izmislil bajko o svobodnem razvoju individualnosti, o njeni moči in svetosti, je moral dobiti bogato nagrado od kapitalistov, kajti za majhen denar se le ne proda duše.

Končno je pa v tej čedni družbi se kapitalistova svoboda zelo povezana. Miljarder je prijeten poklic, ampak tudi milijarderji so že zvedeli, da imajo spekulacije svoje muhe, katerim se pravi krize. In individualnost propadlega kapitalista je navadno zelo klavrna reč.

Kdor hoče, lahko analizira še dalje in dalje, po vseh slojih in poklicih, pri vseh narodih in po vseh deželah. Če analizira objektivno, mora gotovo izpoznati, da ni individualnost nikjer tako prazna pena, kakor v kapitalistični družbi. Resnična individualnost se ne more sprijazniti s svetom, ki obožuje Mamona za najvišje bitje. Konec.

ne pomnoži števila obrtnih nadzornikov v izdatni meri, je nemogoče, naložiti jim se to nalogo. — Govorili so se poslanci Licht, Reumann, Skaret, dr. Krek, Stransky in ministerialni svetnik Mayer. Potem je bil izvoljen pododbor, v katerem so poslanci Stransky, Battaglia, Reumann, Krek, Licht Lewicky, Foft, Ofner, Drechsel in Bulin. Pododbor, ki je volil dr. Lichta za predsednika, Stranskega za namestnika in Reumana za zapisnikarja, je imel v torek sejo.

Krščansko-socialna stranka je nezadovoljna. Njeno dunajsko glasilo «Reichspost» pravi, da so vse vesti izmisljene, češ, da hoče stranka zahtevati imenovanje parlamentarnih sekcijških načelnikov. Nasprotno stranka resno razmišlja, ali naj ne pozove svojih ministrov iz kabineta, ker pogoji, ki jih je navedla za vstop Ebenhocha in Geßmanna v kabinet, niso izpolnjeni, vsled česar se v stranki bolj in bolj razširja nezaupanje.

Preresno se te pisarije ne sme smatrati. Resnice, da je Weißkirchner zagovarjal pomnožitev sinekur za parlamentarce, ne spravi iz sveta. Kar se pa tiče neizpolnjenih krščansko-socialnih zahtev, bi bilo bolje, če bi «Reichspost» povedala, katere zahteve so to. Najbrže se Geßmann jezi, ker mu njegovega ministrstva ne sestavijo prav tako, kakor bi on rad.

Proračunski odsek državnega zbora je imel včeraj, v torek, sejo, na kateri so se začele razprave o sledečih poglavjih proračuna: Dvor, kabinetna pisarna, državno sodišče, ministrski svet in upravno sodišče, potem iz finančno-ministrskega proračuna sol in iz trgovsko-ministrskega centralno vodstvo. Logike je v tej sestavi seveda prav malo. Edini pravilni način bi bil ta, da bi se vzelo po vrsti poglavje za poglavjem, ne pa, da se posamezne organske dele meče semintja, kakor so ravno referati v ministrstvih gotovi.

V ogrski delegaciji so v ponedeljek začele odborove seje, ki trajajo tri dni. V ponedeljek je minister Aehrenthal razvil svoj ekspoze. Ogrski časopisi pravijo, da bo katoliška ljudska stranka napadla ministra za zunanje zadeve.

V ogrskem parlamentu se je ustanovil opozicijski klub, kateremu pripadajo: Odpadniki neodvisne stranke, poslanci, ki doslej niso bili v nobeni stranki in «socialist» Mezöffy. Klub si je dal nalogo, porabiti vsa sredstva, da bi preprečil premembo poslovnika in izda v tem zmislu manifest. Stranke koalicije so pa sklenile, glasovati za reformo poslovnika po željah vlade. Gladko sicer ni šlo. Andrassy je moral drugič žugati, da odstopi, breznačajni klerikalec Apponyi se je pa kesal, da je nekaj oponiral enaki premembi, ko jo je zahteval Tisza.

Katoliško deželno društvo se je v nedeljo ustanovilo v Budimpešti. Navzočih je bilo okrog 1000 ljudi. Predsedoval je podpredsednik državnega zbora Rakovszky, ki je trdil, da se katolicane na Ogrskem preganja in da se morajo vsled tega organizirati. Škof Prohazka je dal zborovalcem papežev blagoslov. To konstituiranje ni nič drugega, kakor poskus, ustanoviti na Ogrskem krščansko-socialno stranko.

Veliki vojvoda hesenski je priredil pred kratkim parlamentarno soarejo, na kateri je bil tudi socialno-demokratski poslanec Ulrich. Govorilo se je o uličnih demonstracijah in sodrug Ulrich je dejal, da pride morda tudi v Darmstadt do demonstracij in ni izključeno, da prikorakajo delavci pred dvor. Minister Braun je odgovoril, da se demonstracijam nič ne more ugovarjati, dokler se vrše v miru in v redu. Hesenski nadvojvoda ni oporekal tem besedam.

Španska vlada je predložila parlamentu zakonski nacrt zoper anarhiste. Po tem zakonu bi vlada imela pravico, zatirati časopise, zapirati anarhistične klube in zborovalne prostore ter izgnati pristase anarhizma.

Srbska skupščina je zopet zaradi nesklepčnosti odgodena do 28. januarja.

V francoski zbornici je poslanec Jaurés (čitaj: Zores) interpeliral vlado zaradi dogodkov v Maroku. Dejal je: Algeciranska pogodba nam ne nalaga vsiljevati Maroku ničvrednega sultana. Vlada bodi tako previdna, da ostane nevtralna in naj se omeji na to, da ima v maročanskih lukah ladje za varstvo Evropejcev. Jaurés nasprotuje vsaki dvojni politiki in vsaki tajni razdelitvi Maroka med Francijo in Španijo. — O interpelaciji sta govorila poslanca Ribot in Delcassé, bivši minister za notranje zadeve, potem je bila debata odložena na ponedeljek.

Rumunski odvetniki so sklenili štrajk v celi deželi, ker jim baje zakon o reorganizaciji mirovnega sodništva škoduje.

Na otoku Haiti se je vnel punt. Vodja revolucije Joan Jumeau je bil v Dessalines ujet in takoj ustreljen.

Dogodki v Maroku. General d'Amade brzojavlja, da so plemena Medraki, Zejli in Uledali napadli dve francoski koloni. Po štiriurnem boju so Francozi pregnali sovražnike. Šest Francozov je ranjenih.

V Fezu so v mošeji prečitali pismo sultana Abdul Azisa, ki je napovedal, da pride v spremstvu francoskih čet. Ljudstvo je bilo razburjeno in je prisililo pašo, da mu izroči 600 pušk in 6 topov. Z druge strani se razglasa, da onega pisma ni pisal sultan Abdul Azis, temveč El Mrani in

Kitani, ki sta tako hotela razburiti sosedna plemena, katera so se hotela vrniti pod vladu Abdul Azisa. Prebivalstvo se splošno oboroža. Boje se «svete vojne».

Dalje je javlja iz Feza: El Kitani namerava, ustanoviti list «Domovina», ki bo agitiral za «sveto vojno».

Iz stranke.

Lokalna organizacija za Vodmatski okraj priredi v torek, 4. februarja t. l., ob 1/2 8 uri zvečer v Pavšekovi gostilni na Marlinovi cesti drugo javno predavanje z dnevnim redom: «Zdravstvo nekdanj in sedaj». Predavatelj gospod dr. Ivan Robida. Obile udeležbe pričakuje, z ozirom na velevažno temo sklicateljstvo.

Domače stvari.

Poslanec Korošec je pravi tip pristnega klerikalca. V državnem zboru je seveda složno s svojimi klerikalnimi brati glasoval zoper nujnost socialno-demokratskih predlogov o draginji, sedaj pa roma po Štajerskem in prireja shode — o draginji. Tako je govoril v nedeljo, 11. januarja, v Celju. Lahko si je misliti, kaj je pobožni mož tam klobasal. Seveda so po njegovih teorijah le socialno-demokratski delavci krivi draginje, gospodje veleposestniki — Korošec pravi seveda «kmetje» — ki odirajo ljudstvu kožo, so pa same nedolžne ovčice, ki nimajo kaj grizti. Taka je klerikalna taktika povsod.

Tržaška policija. V zadnjih dveh letih se je v Trstu izvršilo 6 zavratnih umorov in navrtalo 58 železnih blagajn, pokradlo čez 700.000 kron v denarju, ne da bi tržaška policija zasačila le enega zločinca. Če pa delavci demonstrirajo, je policija takoj na nogah in posebno stavkokaze zna izvršno varovati. Dovolj je, če se pove, da je mnogo policistov organiziranih pri «N. D. O.»

Tržaška blaznica. Listi poročajo, da pridejo v novo deželno blaznico v Trstu nune za strežnice. Naši italijanski liberalci so jako podobni ljubljanskim.

Akademija. V soboto, 1. svečana ob 8. uri zvečer, je v Mestnem domu prvo vseučiliško predavanje v tem letu. Predava vseučiliški profesor g. dr. Hinko Hranilović iz Zaprebe o geografiji in geografičnem položaju jugoslovanskih zemelj. Vstopnina 20 vin. za osebo. Dijaki in delavci prosti.

Deželnozborska volitev v celjskem okraju je končala s klerikalno zmago. Oddanih je bilo 4034 veljavnih glasov in sicer je dobil Alojzij Terglav 2676, Josip Zdolšek pa 1313 glasov. Torej je klerikalec Terglav izvoljen. «Slovenec» je zaradi tega uspeha ves izsebe in trdi, da je ta nepričakovana zmaga značilna za napredek klerikalne stranke na Štajerskem. «Slovenski Narod» pa poblešno piše, da ni bilo pričakovati drugega rezultata. Na obeh straneh je mnogo neodkritosrčnosti. Klerikalci vedo, da je razmerje pri deželnozborskih volitvah vse drugačno, kakor pri državnozborskih; Toraj je zelo neumestno, iz tega uspeha izvajevati napredek klerikalizma. Da so klerikalci veseli svoje zmage, je pač umevno, ali za to še ni treba take baharije. «Slovenski Narod» ima pa menda glavno nalogo, da neprenehoma dementira samega sebe. Po volitvi je liberalni list dejal, da ni bilo pričakovati drugega rezultata. Komaj tri dni prej je pa apodiktčno trdil, da je zmaga «Narodne stranke» povsem zagotovljena. Ali je tako hitro pozabil, ali je pa nalašč farbal svoje čitatelje?

Učitelj Engelbert Gangl kandidira v Idriji za deželni zbor. To je čisto prav. Vsakdo ima pravico kandidirati. Ampak dobro je vedeti, kakšen je kandidatov program. Pri zadnjih državnozborskih volitvah so sicer nekateri političarji na Slovenskem hoteli vpeljati novo metodo, namreč kandidate brez programa. Oseba je program. Toda s to novostjo imamo precej slabe izkušnje. Pokazalo se je namreč, da se iz takega programa lahko izcimi vse kaj drugega, kakor so pričakovali volilci. Tako gre program-oseba lahko v parlament kot svobodomiseln naprednjak, a naenkrat sede tam krščanski demokrati. Treba bo torej glede programov vendar nekoliko več preciznosti. Tako bi bilo dobro vedeti, kakšen je program gospoda Engelberta Gangla. Liberalni stranki se namreč ne godi tako dobro, da bi kandidatje radi jemali njen program. Gospoda Gangla sicer kandidira, če smo prav poučeni, narodno-napredna stranka; toda njenega programa ne mara on. Predložil je izvrševalnemu

odboru svoj poseben program, ta pa je dejal «amen» in je bil zadovoljen, da sploh kdo kandidira. Toda volilec je ta program še zapečaten knjiga. Vendar pa imajo menda nekoliko pravice, da bi ga izpoznali. In gospod Gangl menda razume, da znanje njegovega programa ni zanimivo samo za liberalce, ampak tudi za druge idrijske volilce.

Med liberalci in nemškimi veleposestniki so bila v zadnjem času pogajanja zaradi eventualnega skupnega ravnanja v prihodnjem deželnem zboru. Šlo je tudi za zvišanje učiteljskih plač. Pogajanja so se pa baje razbila.

Cenejše meso. Na drugem mestu se poroča o nujnem predlogu socialnih demokratov, ki ga je graški občinski svet sprejel zaradi prepovedanega argentinskega mesa v Avstrijo. V Ljubljani nimamo socialnih demokratov v občinskem svetu. Ampak revnega ljudstva imamo tudi v Ljubljani dovolj in več je družin, ki dobé kosček mesa samo ob praznikih na mizo, kakor onih, ki ga jedo vsak dan. Ljubljanski župan, gospod Ivan Hribar, je sočasno poslanec mesta Ljubljane v državnem zboru in zato je še posebno poklican, boriti se v državnem zboru za interese mestnega prebivalstva. Kako bi bilo, če bi se našel tudi v našem občinskem svetu mož, ki bi predlagal kaj takega, kakor je sodrug Freitag predlagal v graškem občinskem svetu? Gospod župan bi moral biti le hvaležen za tak predlog, ker bi se nanj v državnem zboru lahko imenitno opiral in tudi dober vtisk bi naredila stvar. Radovedni smo, ali se kateri izmed naših očetov domovine najde, da porabi to sredstvo. Mesarjem se seveda ne bi prikupil. Ampak v našem občinskem svetu je bilo slišati že toliko gromovitih besed zoper močnejše nasprotnike; torej se morda še kdo upa, zameriti se tako visoki gospodi, kakor so mesarji. Predlagatelj ne bi imel kdove koliko dela. Predlog in umeteljitev vzame lahko kar iz našega lista; samo naučiti se more še besedila, pa je vse prav. Radovedni smo!

Shodi.

V Idrijo. V soboto zvečer se vrši v Idriji pri Črnem orlu javen shod. Dnevni red: 1. Idrijske razmere in klerikalno časopisje; 2. Socialni demokratje in deželnozborska volitev v Idriji. — Na ta shod je povabljen g. dekan Arko, bivši deželni poslanec za Idrijo, da dokaže laži, ki jih trosi po «Slovencu».

Društvene vesti.

Žensko društvo Veda v Idriji ima 9. svečana popoldne ob 3. uri svoj redni letni občni zbor v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo o delovanju društva; 2. Volitev odbora; 3. Razgovor o izdaji spisa «Žena in socializem»; 4. Razno. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Dopisi.

Iz Idrije. Imenik za deželnozborsko volitev v Idriji je dogotovljen in od 27. t. m. že razpoložen. Pozivlja se zato vse naše somišljenike-volilce, da pogledajo, ali so v imeniku ali ne. Doba je kratka. In zamuditi se ne sme ničesar. — Določitev kandidatov sodr. Ethina Kristana iz Ljubljane je definitivna. Naloga vseh sodrugov je, da agitirajo za to kandidaturo, ki je najboljša, kar smo si jih izbrati zamogli. — Imeniki v kmečkih občinah so tudi razpoloženi in sodrugi v teh občinah pozivljamo, da ne tratijo časa, ampak, da pravočasno preskrbe, da bodo v imenike vpisani.

Iz Spodnje Idrije. Naš učitelj, klerikalni Slomškar, in kaplan Mrak vzgojujeta otroke v krščanski veri s tem, da jih pretepata. Dečka A. H. sta tako pretepla, da leži že sedem dni. Ovadba je pri sodniji — ali klerikalcem se po navadi nič ne zgodi. Bomo videli!

Listnica uredništva.

Loka pri Zidanem Mostu: V sobotni številki.

Izjava.

Tistega, ki je pisal o meni v idrijskih novicah v «Slovencu» z dne 26. t. m., imenujem tem potom čisto navadnega lažnjivca in obrekovalca. Vabim ga pa, da pride v soboto, dne 1. svečana na ljudski shod v pivovarno k Črnemu orlu, kjer mu bom pritisnil pred vsem ljudstvom na čelo pečat podlega lažnjivca.

V IDRIJI, dne 26. januarja 1908.

Anton Kristan.

Uslužbenci c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice v Ljubljani

železničarski ples

Začetek ob 8. uri zvečer.

Vstopnina 1 K, dame proste.

Švira godba c. in kr. pešpolka št. 27.

V soboto, dne 1. februarja t. l., se vrši v kazinskem steklenem salonu v Ljubljani

železničarski ples

Začetek ob 8. uri zvečer.

Vstopnina 1 K, dame proste.

Švira godba c. in kr. pešpolka št. 27.

K obilni udeležbi vabi najljudneje

ODBOR,

AUSTRO-AMERICANA

TRIESTE NEW YORK

*Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za neshljivo potovati naj se obrnejo
na Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakevstrni Pojasnila daje se brezplačno.*

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah **„Rdeči Prapor“**

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratek čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabiti močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se 2-2 denar vrne.

D. Kessler, Krakov 63/8.

„Komunistični manifest“ je pravkar izšel

v založbi časopisa „NAPREJ!“ v Idriji.

Komunistični manifest

je evangelij socializma! Izšel je leta 1848 v dvanajstih izdajah. Preložen je že v vse evropske jezike. Po šestdesetih letih smo ga dobili še Slovenci!

Komunistični manifest

sta napisala Karl Marx in Friderik Engels.

Dobi se v vseh knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju, v upravi „Rdečega Prapora“ in v založbi časopisa „Naprej!“ v Idriji.

Noben zaveden delavec bi ne smel biti brez Komunističnega manifesta.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani, pri upravi časopisa „Naprej!“ v Idriji in po vseh knjigarnah.

Prva idrijska čipkarska zadruga v Idriji
vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Vabilo

na

redni polletni občni zbor

kateri bode

v nedeljo, 9. svečana 1908
v prostorih ženskega
društva „Veda“.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega polletnega občnega zbora;
2. Poročilo računov za drugo polletje 1907.
3. Podelitev odveze načelnstvu.
4. Volitev 4 nadzornic.
5. Izpremba pravil § 71.
6. Predlogi, nasveti in pritožbe.

Začetek ob 2. uri popoldne.

V IDRIJI, dne 18. januarja 1908.

Za nadzorstvo:

Jvana Štravsova l. r. Alojzija Kosova l. r.
zapisnikarica. predsednica.

NB. Pristop je dovoljen proti izkazu članske knjižice, ki se odda pri vstopu.

Šaljive bazare

kakor tudi vse

slavnostne predmete

dobavlja najceneje

WUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2, Wallgasse 19
(poleg Raimundtheater).

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložitnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

26-16

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“!
povsod za

Občno konsumno društvo v Idriji
vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Vabilo

k

rednemu letnemu občnemu zboru za upravno leto 1907

ki se vrši

dne 9. svečana t. l.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega izvanrednega občnega zbora;
2. Računsko poročilo za l. 1907;
3. Razdelitev čistega dobička in podelitev odveze predstojništvu;
4. Poročilo o izvršeni reviziji;
5. Volitev dveh članov predstojništva;
6. Volitev treh članov in 2 namestnikov v nadzorništvo;
7. Razni predlogi.

Občni zbor se vrši v pivovarni „pri Črnem orlu“.

Začetek ob 9. uri zjutraj.

NB. Vstop imajo le člani s poverilnim listom ali pa z dokazilom o oddanih znamkah.

V IDRIJI, 26. januarja 1908.

Za nadzorstvo:

Alojzij Uršič l. r. Anton Jereb l. r.
zapisnikar. predsednik.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-7